

Izhaja

vsak četrtek, ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predp. in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inzerate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje šte. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXIV.

V Celovcu, 20. aprila 1905.

Štev. 16.

Vstajenje.

Na križu je visel Odrašenik sveta.

„In glej! Zagrinjalo v tempeljnu se je pretrgalo na dvoje od vrha do tal, in zemlja se je potresla in skale so pokale in grobovi so se odpirali . . .“

Oni pa so šli in so grob obdali z varhi in kamen zapečatili.“

Židovska zloba, brezmejno sovraštvo onih, ki naj bi učili pravico in resnico, je vleklo nedolžno jagnje na Kalvarijo. Pribili so nedolžnost na križ in preklinjali so Njega, ki je ves čas svojega življenja delil le dobrote in milosti. Kakor razbojnika so gnali na morišče svojega kralja in ob njegovi smrti so se radovali v svoji peklenški zlobi. Ali glej — groza in strah — mrtva narava je občutila smrt svojega stvarnika, česar ni občutilo živo človeško srce. Ali vendar, neka grozna slutnja jim je morila radost, čutili so, da se bliža dan, ko se bo izpremenilo njihovo veselje v grozo, saj so vedeli, da je rekel: „Čez tri dni bom vstal.“ In šli so ter postavili stražo k grobu in grob zapečatili.

In glej! Tretji dan je bil grob prazen. Vstal je mogočen in častit, vladar neba in zemlje, zdrobil je v prah zlobne nakane svojih sovražnikov. Vstal je s svojo močjo, in zatrepotali so oni, ki so mislili, da so ga vklenili v groba tmine za vselej. Zastonj je bil ves njihov napor, zastonj vsa njihova zloba, zdrobil je okove svojih sovražnikov in zavladal v svojem mogočem veličanstvu na veke.

Vsem je vstal, za vse je vstal!

Bili so časi, ko je rod matere Slave še tičal v sponah zmot. A prišla sta dva moža, navdahnjena z ljubeznijo do svojih bratov in dvignila sta rod matere Slave iz groba zmot. In vstal je tedaj naš narod, vstal v novo življenje. Ali prišli so drugi, katerim ni bilo mar vstajenja, prišli so in so s kruto silo, z ognjem in mečem, vklenili naš narod v nove okove, dasiravno so oznanjali vstajenje. Težki so bili okovi, v katerih je od tedaj ječal naš narod, trda je bila pest, katera ga je vklenila v tuj jarem, a narod je molče prenašal tujo zlobo, molče je trpel in umiral. Imel je naš narod svoj veliki petek, svoj črni dan, stoletja in stoletja. Da, rekli so že, da ga ni več, da je poginil pod kruto silo svojih sovražnikov. Že so ga

položili v grob in peli mu nagrobnice ter kockali za njegovo imetje: to bodi moje, to bodi tvoje. In veselili so se svoje zmage nad onim, kateri jih je hranil in branil, nad onim, ki jim je dal vse, kar je sam imel.

Ali, o groza! On, za katerega so mislili, da je že zdavnaj mrtev, katerega imetje so si že razdelili, in obhajali po njem radostne pogrebnice, on se je stresel, izmel si iz oči smrtni sen in začel — vstajati! Zakaj ni bil mrtev, le spal je, le onemogel je, ali sedaj je zopet zbral svoje sile in dviga se iz groba, v katerega so ga kot mrtvega položili njegovi sovražniki.

Da, velikemu petku sledi vstajenje!

Dolgo časa je spal naš narod smrtno spanje, v katero ga je vklenil naš oholi sosed, dolgo je spal, ali sedaj, sedaj pa vstaja in — groza spreletava one, ki so mislili, da je na veke mrtev. In kako sedaj hrume, kako vpijejo, kako zbirajo vse svoje moči, da bi ga vstajajočega zopet pobili nazaj v grob. Nobeno sredstvo jim ni preslabo, samo da bi dosegli svoj namen. Jemljejo mu vse, česar mu je treba za življenje, jemljejo mu izobrazbo, trgajo mu iz rok rodno zemljo, da, še več, celo kri njegove krvi mu kradejo, samo da bi zopet zaspal, da bi mu mogli odvzeti njegovo staro posest. Ali trdo je njegovo življenje in žilavo; naj le pada udarec za udarcem, naj še tako vihtijo svoje meče, naš narod ne bo šel nazaj v grob, ne, on hoče naprej, samo naprej! On hoče živeti, in ker hoče, mora

Izginjati je začela, hvala Bogu, izmed naših vrst ona mlačnost, ki je ovirala vsak napredek, a namesto nje se vseljuje v srca narodnih borilcev krepka, odločna narodna zavest, ki pozna le eno: zmaga ali smrt, nikdar pa ne več pod tujcev jarem. In množijo se naše vrste, radostno se množijo, a v teh vrstah ni omahljivcev, tu ni mlačnežev, ne, to je krepka, navdušena četa, ki gre v boj, da zmaga. Ali ni še vse storjeno. Šele začetek je tu, a delo, glavno delo mora še slediti. Od tam doli, kjer pozdravlja naša Drava slovenske brate v zeleni Štajarski, pa do tamkaj, kjer umirajo slovenski sledovi v italijanskih nižavah, vsa ta zemlja, vsa ta slovenska zemlja mora biti res naša, edina naša last, in rod, ki biva na teh tleh, mora biti ena četa, enega duha, enega srca! Da, res je, mnogo je še dela, res nas čaka še marsikateri boj,

ali trdno smo uverjeni, da nas v tem boju čaka vse prej, samo ne pogin. Sekira je namerjena, le krepkih udarcev bo treba, in padel bo za hrastom hrast, ki so ga vsadili tuji na našo zemljo nam v sramoto, nam v pogubo. In iztrebili bomo našo narodno polje. Le dela je treba, dela in zopet dela.

Ne glejmo pa in ne vprašujmo, kaj bodo rekli naši nasprotniki, saj tudi oni niso vpraševali nas, ko so nas tlačili pod svoj jarem, saj nas tudi oni niso vpraševali, ali nas ta jarem ne žuli, in niso nam pokladali zdravil na naše rane. Naj le hrumijo, saj vemo, da jih obdaja strah, ko vidijo, da mi vstajamo, da smo vrgli od sebe njihove okove, da vstajamo k svobodi. Ne zaupajmo pa tudi njihovim sladkim besedam, kajti goljufivo je vse, kar se nam obeta, vse le pripravljeno zato, da bi se zopet vjeli v past, iz katere smo se pravkar rešili. V nas samih je tista moč, ki nas bo dvignila, le osvestiti se moramo, zavedati se moramo te moči. Le tedaj, ako bo vsak posameznik čutil v sebi neomajno zavest, da hoče in mora k svobodi, le tedaj se smemo nadejati, da se bodo vremena nam zjasnila, da nam bo zasijala zarja sreče, da bomo res vstali v svoje življenje.

Bratje! Čas je tu in ne zamudimo prilike! Na noge, slovenski narod koroški, svoboda ti trka na vrata, odpri jih ji, širom ji jih odpri, in sprejmi jo in ne pusti je več od sebe! In vi, ki ste že izpoznali, da je prišel čas vstajenja, vi, ki ste osiveli v boju za sveta narodna prava, in vi mlajši, ki vam navdaja srca neukrotljiv pogum, pojdite in kličite svoje brate k izpoznanju, pojdite in oznanujte novo življenje. Ne k počitku, ne, v boj kličite narod, in naj bi se vaš glas čul povsod, kjer biva naš rod, naj bi vas čul vsak, naj bi se vam odzval vsak! In strmeli bo naš sivi Obir nad stvarmi, ki se bodo godile ob njegovem vznosu: narod, ki je spal tisoč let, naš tlačeni, naš že pokopani narod bo vstal iz svojega groba in zavzel svojo starodavno posest!

Da, vstal bo, vstal naš narod! Bratje, vstal bo!

Boj za slovenske matrike.

IV.

Vsak čas si izmislijo ti Slovenci kaj novega! Glejte, sedaj hočejo že celo župnijske matrike po-

Podlistek.

Slika iz vsakdanjega življenja.

(Po hrvatskem priredil A. K.)

Po vasi se razlega čudna pesem. Vozovi ropotajo, psi lajajo, pesmi se pojó, a tupatam slišiš pred malimi kmetskimi hišicami pridružen jok in stok. In ni to čudno: danes odhajajo vaščani v Ameriko. Veliko jih je. Vsi so praznično oblečeni, za klobuke so si zatakneli perje, navlekli se nekoliko žganja, in sedaj pojó, da se vse trese.

Vse se veseli, le Dolinarjev Pavel se ne veseli. Vsedel se je na voz in naslonil glavo na desno roko in gleda predse. Čudne misli so ga objele. Zapušča svoj rojstni kraj, svojo kočico, ki je tamkaj ob onem logiču stisnjena med drugimi kmetškimi hišami . . . Glej, morda se sedaj pelje zadnjikrat črez ta mostič, pod katerim se je tolikokrat igral kot otrok. Vse, vsak kamenček, vsak grmič, vsaka malenkost mu vzbuja ravno sedaj toliko ljubih in sladkih spominov, ali on mora vendar zapustiti vse to in oditi sam v tujino, da reši i hišo i ženo revščine . . .

. . . Moram jih rešiti — . . . se mu izvije vzklík iz dna duše. To je ono, vsled česar rad žrtvuje vse — še življenje.

S takimi mislimi je zapustil Pavel svojo vas. Take misli so mu napolnjevale srce in dušo, ko je neusmiljen vihar na morju pretel s pogubo toliko sto in sto morda ravno takim revežem. Kako je takrat udano prosil Boga, da ga reši iz morskih

valov, ne zaradi sebe, temveč zaradi hišice, žene in dece.

* * *
Pavlova žena Katica se med tem ubija doma. Lakota, revščina, ubožstvo so njeni vsakdanji gosti. Težavni so to dnevi in počasi so minevali, a še težje je čakati boljših časov, če prihajajo vedno hujši. Že je minilo pol leta, a o Pavlu niti duha ne sluha. Mnogi iz med onih, ki so z njim odšli, so že kaj poslali, ali on pa nič. Katica je večkrat slišala, kako so se „Amerikanke“ razveseljevale po gostilnah. In saj se tudi lahko! Može pošiljajo denarja, one pa se zanj vesele in radujejo. Delati se jim ne ljubi, temveč veselé in radujejo se po gostilnah, da je le kaj. One tako, Katica pa ne. Kolikokrat jih je slišala, ko so po gostilnah prepemale ono pesmico, ki pravi:

Le pij, le pij, moj fantič;
onstran morja je oslič,
ki pošilja nam denarja,
vsak čas kar po pol peharja!

Če pa potegneš po Katričini hiši s trnom, se ti ne bo nikamor zataknil. V njej ni niti peščice moke, niti skorjice kruha, a v hlevu ni sena, da ga položi edini kravici, edini tolažbi v nadlogi, da bi nakrmila svojo „sivko“.

* * *
Minil je že osmi mesec, odkar ni bilo glasu o Pavlu. Tu kar naenkrat pritisne Zavratnik za dolg, za ono namreč, kar je posodil Pavlu za pot.

Čuden človek je ta Zavratnik. Pred desetimi leti je prišel v našo vas gol in bos. Vse kar je imel svojega, je prinesel takorekoč na palici s seboj. Ali danes? Danes je gospod. Cela vas mu je dolžna.

Vse ima v svojih pesteh; ima škarje in platno, pa reže, kakor se mu ljubi. Marsikateremu izmed onih, ki so šli v Ameriko, je posodil za pot, seveda na masne obresti. Poleg tega pa hoče biti dobro zavarovan in se zato vselej intabulira, in tako se je že večkrat dogodilo, da je ta velikodušni Zavratnik spravil „na boben“ več kmetskih posestev. I seveda, to je moral storiti, da je mogel dobljeni denar zopet posoditi kakemu poštenemu kmetu — kakor je sam govoril. Mimogredé bodi omenjeno, da je Zavratnik eden izmed najnavdušenejših „naprednjakov“. Kako zna on lepo govoriti! Da, še več! Pri volitvah vedno glasuje za — „naprednjaka“ — Nemca.

Zavratnikova ljubezen do bližnjega je tudi sedaj izmislila nekaj „dobrega“, spraviti namreč Pavlovo kočico „na boben“. Katica je izvedela to. Ali vendar ni mogla verjeti. Pa vendar ne more ineti Zavratnik tako trdega srca, da bi spravil njo in njene otroke ob streho.

Kakor strela iz vedrega jo je zadela novica, da ji res misli Zavratnik prodati njeno sivko in pa kočico. V veliki stiski se spomni, da bi šla v mesto h kakemu gospodu prerašat za svet. Vedela pa je, da se h gospodi ne sme priti praznih rok, in je zato vjela petelina, da ga nese dotičnemu gospodu.

S težkim srcem je to storila. In kako tudi ne, saj je pazila na petelina kakor na svoje oči. Celih pet let je že pel na njenem dvorišču in po njegovem petju se je ravnala po dnevi in po noči.

Prišla je Katica s petelinom v mesto in z velikim strahom stopila v stanovanje onega gospoda ter potrkala na kuhinjska vrata. Vrata se

sloveniti! Kaj jim vse ne pride na um? Ali ne vedó, da pisati župnijske uradne knjige v jeziku v deželi pripoznanem, je samo izključna pravica „velikega in velikodušnega“ nemškega národa? — „Um Gott's willen, wir koma ja in ganz heidnische Zeiten, jetzt bringens die windische Sprach' sogar schon aufs Treater“ (Za božjo voljo, mi smo že čisto v poganskih časih, . . .), je zavpila neka babnica, ko so prvokrat igrali v celjskem gledališču slovensko l. 1850. — Slično se mi je zdelo, ko je zagrnala nemška krščansko socijalna stranka takšen krik zoper malenkostno slovensko-nemško vknjižbo v krstne bukve. Gospoda, pod kateri naglavni greh pa spada ta „zločin“? Kje pa ste dobili patent, da smete gaziti vse naravne zakone? „Dajte Bogu, kar je božjega, cesarju, kar je cesarjevega“, pa ne jemljite nam, kar je po naravnih in božjih zakonih našega.

Ali je boj za slovenske matrice na Koroškem res le nekaj čisto novega, kar so si izmislili nekateri národní prenapetneži, in obsojajo (?) celo nekateri razsodnejši slovenski duhovniki? — Poglejmo, kaj piše „Slovenija“ iz l. 1849, št. 75 in 76!

Národna enakopravnost . . . . .
„Dosedaj so se vodile farne matice povsod v nemškem jeziku, v novi Avstriji mora to nehati. Kar od božje službe, velja tudi od župnih matic ali javnih bukev; in mi ne vidimo nobenega vzroka, zakaj bi tudi vse druge knjige (spiski, Register) se ne mogle voditi v ravno tem jeziku. zakaj bi ne smel biti jezik, ki se govori v župnji, tudi uradni jezik te župnije. Dalje, zakaj bi ne smela ali ne mogla biti sestavljena tudi v tem jeziku vsa pisma, izdana od take župnije, naj že bodo dopisi ali izpiski za stranke. Težkoče ne more biti, ker mora vsak uradnik znati jezike v deželi navadne . . . . .

Pri vedanih župnijah bi se morale matice (matrice) voditi po slovensko in po nemško, ali že v dveh bukvah, ali pa v enih bukvah z dvema predelkoma (za slovenske in nemške). Na ta način bi se tudi morali izdavat izpiski iz matice na stranke: n. pr. dete slovenskih staršev bi se zapisalo v slovensko matico, pa tudi krstni list bi se mu naredil po slovensko; in nasprotno. Če pa je v eni župnji ena národnost v večji manjšini, mora gledé matic isto veljati kot pri enako mešanih župnijah, samo dopisi na druge urade ali stranke se naj izdajajo v jeziku večine . . . . .

Kar zadene najvišjo duhovno oblast ali konzistorij, se samo ob sebi razume, da mora biti vse, kar se razpošlje na vse dekanije v škofiji, napravljeno v obeh (deželnih) jezikih. Dopisi na poedine dekanije pa naj bodo v jeziku, kateri je v dekaniji uradni jezik. In ta mora biti, kakor se je gori reklo, jezik, ki ga govori večina župljanov. Da nismo nič krivičnega ali nevarnega trdili, lahko vidi in spozna vsak umen in pravičen človek. Slednjič morajo vendar enkrat vsi národi v Avstriji dobiti enake pravice. Vse, kar sem trdil, se naslanja na pravično geslo: „Dajte Slovencem v slovenskih okrajih ravno tisto in v tisti meri, kar imajo Nemci in Lahi v svojih okrajih! Celovec, 11. septembra 1849.“

Tako so torej že pred 56. leti zahtevali Slovenci na Koroškem slovenske matrice. Toda, kdo je bil ta, ki se je drznil staviti take „pregrešne in

nekatoliške“ zahteve? — Ali mar kak prenapetnež, ki bi bil najrajši pohrustal vse Nemce v žlici vode? Kaj mislite, gospodje dopisniki „Reichs-pošte“ in „Kärntner-Zeitung“ in pristaši krščansko-socijalne nemške stranke? Ta mož je bil vrli katoliški duhovnik, preč. g. Andrej Einspieler, ki pa katoličanstva ni nosil samo na jeziku, temveč je praktično izvajal načela sv. katoliške vere, in načela naravnega zakona na vse národe v enaki meri. To je bil tisti mož, ki ima velike zasluge za ustanovitev vašega katoliško-političnega društva. Seveda si tedaj ni mislil, da se bode pozneje glasilo tega društva postavilo v tako krivično nasprotje zoper opravičene zahteve Slovencev. Kaj zamorete torej očitati, vi pristaši nemške katoliške stranke — na nacijonalce se ne obračamo, ker se ti ne opirajo na nam sveta katoliška načela — kaj zamorete očitati temu vrlemu domoljubu, ki se je z veliko vnemo trudil tudi za blagor svojih nemških sodeželanov? Ničesar! Njegova podoba kraši dvorano rokodelskega doma, in tako priznavate sami, da vam je bil vzor moža-domoljuba. In vendar so bile njegove zahteve za slovensko matrikuliranje še ostrejše od teh, ki jih sedaj stavimo! Kje je torej vaša doslednost? Ali porečete morebiti: „Glavni naš odpor je bil proti slovenski vknjižbi v Celovcu. Einspieler na pr. bi teh zahtev ne bil stavil tudi glede Celovca, ali da se lažje razumemo, Einspieler Celovca ni smatral dvojezičnim krajem.“ Pa le počasi! Zopet piše ista „Slovenija“ l. 1849 dne 4. maja: „ . . . Risum teneatis amici (kdo bi se ne smejal): v Celovcu trdonemška župnija!“ Kdo je imel zopet take „neumne“ nazore o Celovcu, da ga ni prišteval čisto nemškim krajem? Bil je zopet Einspieler, ki je bival v Celovcu leta in leta, bil je to tisti mož, ki sta ga brez razločka spoštovala in častila Slovenec in Nmec, bil je to mož, ki ga je odlikoval sv. oče s tem, da ga je imenoval monsignorjem. In povodom svoje zlate maše prejel je laskavo pismo od knezoškofa, v kojem ta priznava velike njegove zasluge za Koroško, slovensko in nemško.

Einspielerja ste slavili, in ga še sedaj častite. Mi hočemo hoditi po njegovih stopinjah, mi ne zahtevamo nič več kot je zahteval on; zakaj torej takšen odpor proti nam, zakaj tak hrup, kakor bi vam delali krivice? — Mi si nismo izpremenili naših načel, naše zahteve so iste, kakor pred pol stoletjem, pač pa se zdi, kakor da ne priznava več nemško katoliško-politično društvo po vplivu nekaterih elementov tistih načel, na podlagi katerih so ga ustanovili nekdanji vrli nemški rodoljubi s pomočjo Einspielerjevo!

Pripomba uredništva. — S tem člankom začenjamo novo serijo člankov o našem boju o matrikah. Spis je drugega pisca, kakor pa so bili dosedanji, zato tudi nekoliko drugačen uvod.

Koroške novice.

Slovan sem in tudi ostanem! Pošteno jih krtačijo „Fr. Stimmen“ svoje pristaše, ki glede na vedno prazne blagajne raznih nemških društev niso toliko „nemški“, da bi globoko posegli v svoj

žep ter zamašili s svojimi desetaki in stotaki one velike luknje. „V národnem oziru so Slovani veliko požrtvovalnejši kakor pa Nemci. To se je večkrat pokazalo z neomajnimi številkami in velja posebno o Čelih.“ Tako pravijo „Freie Stimmen“ in točijo bridke solze, da pri Nemcih ni tako. Jako lepo priznavajo „Fr. St.“ sledeče: „Nemci so uvideli, da s samimi besedami, s petjem „Wacht am Rhein“ in s „hajl-vpitjem“ ne dosežejo ničesar, in zato so ustanovili razna obrambna društva, pred vsemi pa nemški šulferajn in südmarko, katerih namen je: koristiti nemškemu ljudstvu in utrditi nemštvo na jezikovnih mejah.“ Ali tu stokajo „Fr. St.“, da nemško ljudstvo noče spoznati svoje dolžnosti napram temu društvoma, kajti nič se jim prav ne ljubi metati denarja proč. In zato pravijo „Fr. St.“: „Primeroma s požrtvovalnostjo Slovanov so naše žrtve in uspehi zelo majhni.“ In to je res, kajti Nmec je večinoma le toliko časa navdušen, dokler mu kaj nese, a ravno nemški bogataši niso med onimi, ki bi preveč radi praznili svoje žepce za národne namene. Da pa ljudje, ki so že tako in tako le vsled dobička, ki ga jim to nese, na nemški strani, takomenovani nemčurji, ki so za par grošev prodali svoje prepričanje, in ti so tisti, ki najbolj kričé, da taki ljudje nimajo denarja za národne ustanove, je pač lahko umljivo, kajti dobiček bi bil izgubljen. Naj torej le vpijejo naši nemški nacijonalci in povzdigujejo do nebes svojo národno navdušenost, bomo vendarle vedeli, da je to vpitje le zato, da bi se zakrila z njim umazanost onih, ki imajo za národ samo jezik, drugega pa nič. In kako lepo se glasi priznanje v „Fr. St.“: „Nemško mišljenje, ki se ne pretvarja v dela in tudi z veseljem ne žrtvuje, je samo slepilo; vsakdo ima le toliko nemške zavednosti, kolikor je pokaže z delom.“ To priznanje je jako lepo in prav veseli nas, da so se naši nasprotniki sami razkrinkali. Torej vse to vpitje, vse to hajlanje je sama sleparija, kajti del, teh pač naši Nemci ne pokažejo dosti. Torej — sleparija! In mi Slovani smo vendar boljši ljudje! To nam priznavajo celo „Fr. Stimmen“.

„Kärntner Zeitung“ in „Mir“. Nekdaj je rekel nekdo, da se največje junaštvo ne kaže v napadih, temveč v odkritem priznanju svojih pogrškov. Da „Kärntner Zeitung“ ne pozna takega junaštva, je pokazal ves dosedanji boj za slovenske matrice. Gospodje okrog tega lista so bili oni, ki so izzvali ta boj, ali sedaj nimajo toliko junaštva v sebi, da bi priznali in rekli: „nostra culpa“, temveč skušajo na vsak mogoč način očrniti naš list pred javnostjo. Seveda zanašali so se na nekdanjo prakso, da se je skoraj zapovedovalo, kaj sme in kaj ne sme priti v naš list, ali sedaj pač niso več tisti časi, kajti tudi mi smo prišli do prepričanja, da je oni, ki ni z nami, proti nam. Da bi „Mir“ ponižno capljal za „Kärnt. Z.“, potem bi bilo vse dobro, a ker pa tega ne stori več, potem pa le ogenj in žveplo nanj. Ni se nam treba opravičevati, saj vsak bralec sam lahko sodi o našem delovanju, in prepričani smo, da ga ni niti enega pravega Slovenca na Koroškem, ki bi ne odobral našega stališča. Da se pa izpozna, kako delajo naši nasprotniki, naj priobčimo zadnji izbruh ognja in žvepla, ki ga je bruhnila „K. Z.“ v svoji 43. št. na nas. Evo ga: „Nacijonalne stvari. — Edino

odpro in prikaže se kuharica, ki pomeri Katrico od nog do glave ter jo vpraša, kaj želi.

Skoro jokajoč odgovori Katrica, da išče gospoda, in izroči kuharici petelina.

Kuharica pograbi petelina in ga odnese v kuhinjo gospe. Ta se nekoliko obrne in pogleda k vratom, kjer je ponižno stala Katrica.

— A, to si ti, Katrica! Hvala Bogu, da si se nas vendar že enkrat spomnila. Žal mi je, da gospoda ni doma — je hitro pristavila, ne da bi še pogledala Katrico. — Sicer bo pa najboljše, da prideš kak drug dan, ko bode več časa, pa ti bo gotovo naredil, česar želiš — je še rekla in odhitela v sobo.

Kuharica je odvezala petelina in ga odnesla v kurnik ne zmeneč se več za Katrico, ki je še vedno stala med vrati in žalostno gledala za svojim petelinom, ki je, kakor da bi jo bil razumel, začel kričati in otepati s perutnicami.

Katrica je žalostna šla iz hiše in se vsa obupana počasi napotila domov k svojim siromašnim otrokom. V srcu in duši je že čutila, kako ji hišica, njeno lastno ognjišče propada. Oh kako rada bi videla, da bi ji ne bilo treba doživeti te nesreče. Da bi ji ne bilo treba doživeti onega časa, ko bo morala s svojimi otročiči zapustiti svojo hišico. Skoraj nezavestno se je bližala onemu gričku, na katerem je stala hišica.

Kakor je stopila v hišo, so zajokali otroci, proseč jo kruha. Najstarejša hčerka pa je začela pripovedovati, da sivka že ves dan lakote muka.

— Mama, kaj ne, da bo naš atek še nocoj prišel in nam prinesel dosti kruha, da ne bomo več lačni — je popraševal najmlajši, mali Janezek.

— Prišel bo, prišel, srček, in prinesel nam vsega — odgovori jokaje Katrica, in debele solze so ji potekle po razoranem in upadlem licu. Končno je Katrica spravila otroke k počitku in se tudi sama vlegla.

Od časa do časa je slišala iz hleva sivko mukati. To mukanje ji je trgalo srce. In kako ne, saj niti njej ne more pomagati, ki hrani in brani njo in njene otročiče. Dà, edino sivka je še, ki je ni zapustila, in kako jo ima zato rada.

Nedelja je; pust, deževen dan. Pred občinsko hišo se je nabralo precej ljudi. Danes se namreč prodaja na dražbi kočica in kravica Pavlove Katrice. Vse to je storil Zavratnik zaradi onega dolga, katerega je naredil Pavel pri njem, ko je odhajal v Ameriko. Ali ne prodaja samo njej one kočice in kravice, temveč jih je več, katere je zadela po Zavratniku ista usoda.

Dražbe se izmed kmetov nobeden ni udeležil iz usmiljenja. To usmiljenje je bilo ravno prav Zavratniku, ker je zemlja njemu samemu ostala. Seveda ni potrebno posebej poudarjati, da je Zavratnik to zemljo potem drugim prodal za drag denar. Ali vzlic temu se je vedno pritoževal, da ga goljufajo, da je vse, kar dobi, krvavo zaslužno.

Danes je pa videti s kupčijo zadovoljen. Pa je tudi lahko! Kupil je za 300 kron Pavlovo domovanje, katero je med brati vredno najmanj 800 kron. In tudi sivko je vzel Zavratnik iz hleva.

Kdo naj opiše one peklenske muke, katere je čutila Katrica, ko so ji vzeli sivko iz hleva in je ta z mukanjem klicala na pomoč. Ali kaj boeš,

nebo je visoko, a morje globoko! Katrica je obupavala in obupavala, a končno — — —

* * *
Drugi dan je Zavratnik poklical uglednejše kmete k sebi na prijateljski dogovor o bodočih občinskih volitvah.

Takoj v začetku je poudarjal, kako je potrebno, da se izvolijo sami „naprednjaki“, in to samo oni, katerim je kaj na napredku národa, tisti, ki bodo kaj delali in žrtvovali, ne pa samo si polnili žepce z ljudskimi žulji.

— Samo tisti sme biti izvoljen, kdor je za „fortšrit“ — — —

— Daj — moje sivko, moje sivko mi daj, ti ropar — se zasliši obupen krik pred Zavratnikovo hišo.

Zborovaleci se spogledajo in pohite iz hiše. Tu pa zagledajo Katrico vso razmršano in objokano. Kričala je venomer, da naj ji Zavratnik vrne sivko.

Naenkrat je bilo polno ljudi okrog nje. — Katrica je zblaznela, Katrica je znorela — se je šepetalo od ust do ust.

Kar se zaleti proti Zavratniku kričeč:

— Vrni mi moje sivko, ropar, sicer te ubijem.

Iz Zavratnikovega hleva se je slišalo mukanje sivke, katera je spoznala glas svoje gospodinje.

Končno so morali Katrico zvezati, in črez par dni so jo odpeljali v norišnico.

Njena hišica pa še sedaj stoji na onem gričku. Okolu nje je vse razdejavano. Hišica pa le še stoji in skoraj bi mislil, da sama želi še dolgo ostati kot priča in živ zgled našega vsakdanjega življenja in našega vsakdanjega propadanja — — —

priložnost za dosego cenene navidezne zmage nad nami je podal listu „Fr. Stimmen“ oni list, ki dela na slovenski strani isto, kar delajo na nemški strani nemško-nacijonalni listi, raznih barv — namreč „Mir“. V nič manj kakor sedmih številkah so „Freie Stimmen“ obdelavale slovenko vknjižbo v matrike celovške mestne župnije. Malenkostni povod pa je takoj stopil v ozadje v primeri z nasprotstvom, v katero so, kakor je „Mir“ poudarjal, prišle duhovske oblasti med seboj. In z velikanskim veseljem so odnesle „Fr. Stimmen“ iz te praske kot znamenja zmage one številke slovenskega lista, v katerih naj bi se katoliške cerkvene oblasti iz tega vzroka zlostavljale. Vse cerkvi sovražno koroško časopisje ni storilo toliko škode, kot ta edini, baje katoliški list v svoji prekomerni narodni gorečnosti. — Da smo v 24. št. z dne 26. svečana odklonili, da se ta list imenuje naš „bratski list“, se je sicer vzelo molče na znanje. ali vzlic temu so „Fr. St.“ potem na pr. v št. 28. z dne 5. t. m. ipak zopet „Mirovo“ stališče pozdravile z največjim veseljem in ga ne samo proti nam izrabile, temveč proti dobri stvari in celi „rimski cerkvi“. — Da smo pripravljene braniti Slovence proti nepravilnemu, splošnemu in osebnemu sumničanju — kakor je v znani deželno-zborski interpelaciji meseca svečana t. l. — in radi poslušamo uvaževanja vredne glasove, smo dokazali med drugimi tudi v najnovejšem času v št. 25., 26. in 27. od 1. do 4. sušca. — Dozdevne odgovore v št. 19. z dne 4. sušca smo že primerno ovrgli. — Vidi se torej tudi na tem polju, da se z nacionalno zavrtanostjo ne da govoriti niti nemški, niti slovenski.“ — Tako torej „Kärntner Zeitung“. Vi slovenski bralci pa sedaj sodite, in prepričani smo, da bo vaša sodba ravno taka, kakor naša, namreč: da bi imela „K. Z.“ le tedaj „Mir“ za „bratski list“, ako bi „Mir“ opustil vsak boj za pravice slovenskega naroda, ako bi „Mir“ ne bil več slovenski list. Za tako ceno pa, mislimo, bodo rekli vsi naši naročniki, da naj se lepo zahvalimo za „bratstvo“ nacionalno nezavrtane „Kärntner Zeitung“, ki je vzlic svoji „nepripranosti“ nacionalnejša nego „Fr. Stimmen“ in drugi taki listi.

Takšni so. Bilo je nekega večera prošli teden, nekako pred sedmo uro. V neki celovški gostilni je sedela pri eni mizi slovenska, pri drugi pa nemška družba. V obeh družbah so bili možje, ki imajo za seboj vsaj najmanj celo gimnazijo, a v nemški družbi je bil celo nekdo, katerega ime se je pred kratkim imenovalo večkrat v koroških časopisih, slovenskih in nemških, ko se je šlo za neke vknjižbe. Slovenska družba se je med tem pomnožila za enega člana, ki je prišel v gostilno, najprej vljudno pozdravil nemško družbo, potem pa šele svoje prijatelje Slovence ter se k tem prisedel. Novi gost je moral biti pač nemški družbi, posebno onemu omenjenemu gospodu, trn v peti, kajti od tedaj so padali pri oni mizi izrazi, katerih bi se človek ne nadejal od ljudi, ki imajo za seboj toliko in take izobrazbe. „Dumm, blöd, frech“ je bilo kaj navadnega. Vprašal je nekdo izmed one trojice, kaj naj se stori s človekom, ki se kaže takšnega, in drugi mu je odgovoril, da bi bila klofuta zanj najboljša, a tretji je pristavil, da bi bilo najboljšo, ako se sam umori, ako si sam raz-

para trebuh, in ostala dva sta mu krohotaje se pritrjevala. Sicer je bil res posebno oni omenjeni gospod že v malo „višjih krogih“, a vzlic temu je tako zavratno napadanje tako podlo, da podležega ni mogoče misliti. Lice v lice si poštenu nasprotniki povedo svoje mnenje, in lopov je, kdor dela drugače. In ne samo, da se je o navzoči osebi tako govorilo, omenilo se je tudi neko osebo, ki je tudi v vrstah stranke, kateri pripada ona trojica, obče spoštovana, a ravno oni že večkrat omenjeni gospod je k imenu te osebe pristavil svoj glasni „f-j!“ Cele pol ure je trpelo to podlo zavratno psovaje, dokler ni ona lepa trojica odšla. Pri odhodu se je še posebej pokazala vsa olikanost te jare gospode, kajti le eden, katerega slovenska družba ni osebno poznala, je pozdravil, ona dva pa, ki sta osebno znana s slovensko družbo in sta že velikokrat občevala z njo, sta odkurila iz sobe, ne da bi se zmenila za druge goste, katerih je bilo poleg slovenske družbe še nekaj v sobi. Takšni so torej! Res velika čast in slava nemški kulturi, ki je poglata take lepe cvetke, posebna čast pa stranki, kateri pripadajo taki ljudje, ljudje, ki bi že vsled vzvišenega svojega poklica morali imeti na svojem jeziku vse kaj drugega, kakor pa poulične psovke, in to celo v javnem lokalu, v gostilni. Dà, res, sram naj jih bo!

Odgovor ali: § 3. Udnina je 1 goldinar na leto; revnim udom pa sme odbor letnino znižati. — Oh, to so naslovi! to so muhe in ose! Kateri „roml“ pa je to? Tako bo marsikateri popraševal, bravši ta nadpis. A le počasi, brez šale, stvar je resna! Vzrok temu odgovoru je dopisnik iz Šent-Jakoba v Rožu v „Mirovi“ številki z dne 6. aprila t. l. Št. Jakob v Rožu je tista „vremenska planjava“ slovenske Koroške, na kateri naši nasprotniki lakoto trpijo, ker imajo tamošnji Slovenci svoja hišna okna tako zavarovana, kakor je g. Koc v zadnjem deželnozbornem zasedanju pri razpravi o lovski postavi omenil. In zdaj, če bo Rožčica enkrat prebita, potem bo Št. Jakob predmestje Kranja. — A k stvari. Omenjeni dopisnik izraža svoje veselje na napredku našega lista in priporoča posnemanje Nemcev: da naj bi izhajal „Mir“ po dva-krat na teden, naj sprejema več inseratov, ali pa da naj dobi prilogo liki „Landbote“ ali „Domo-ljub“. Priporoča večjo in brezobzirno agitacijo za naš list itd. Vidi se iz dopisa, da je dopisnik dober, odkritosrčen narodnjak in prebrisan obrtnik. Bil bi tudi dober naroden politik; a razmere mu niso znane. Odbor katoliško-političnega in gospodarskega društva se je pač bavil vsestransko z preustrojitvijo našega „Mira“, a upravništvo „Mira“ je zagodlo o novem letu 1905 neugodno pesem. Mnogo pač je še Slovencev na Koroškem, ki ne poznajo sv. evangelija besede: „Plačaj kar si dolžan!“ In ti v prvi vrsti zavirajo ne le preustrojitev „Mira“, ampak še marsikaj drugega. Kdor hoče žito sejati, mora prej njivo imeti. V političnem in gospodarskem oziru pa imamo mi koroški Slovenci še veliko celine. Tisti, ki jo hoče razorati, je odbor katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem. A kmet potrebuje za oranje pluga in konj; omenjeni odbor pa — udov. In sicer udov, ki so taki, kot je šentjakovski dopisnik. Agitacije v tej smeri, za pridobivanje zavednih udov, pa ne more odbor katoliško-političnega in gospodarskega društva v taki meri izvršiti, kakor

bi želel, ker mu manjkajo v to potrebna sredstva. Pripuščati mora to delo narodnjakom samim, od katerih upa, da naberejo kolikor mogoče visoko število udov za katoliško-politično in gospodarsko društvo. Udnina je en goldinar. Če je ud manj premožen, se naj naznani njegovo ime blagajniku v Celovec z dotičnim zneskom vred. Če stori vsak narodnjak na deželi v tem oziru svojo dolžnost, potem bomo drugače govorili. Prvi korak v dosego naših pravic je organizacija ljudstva. Ta pa naj se začne v posameznih župnijah. Kdor potrebuje pravila katoliško-političnega in gospodarskega društva, se naj obrne na podpredsednika g. dr. Brejca, ali pa na uredništvo „Mira“ v Celovcu.

Prebiral sem prat'ko! In sicer prvo stran pratike družbe sv. Mohorja. Veste, g. urednik, če imam prost čas, imam tudi dober nos. Sicer imam naravno le bolj kratkega, a ko sem prebral na dotični strani „Opombo“, začel je nos postajati dolg, obrvi nad očmi pa so v kup zlezle. Družba sv. Mohorja stori za nas Slovence res veliko. Ona je vzgojevalka slovenskega življa na Koroškem. Knjige družbe sv. Mohorja so za ljudstvo izvrstne in družba se potrudi prinaesti v njih „Vsakemu svoje!“ Vsa čast ji! A kar se mi ne zdi praktično, to je oblika koledarja. Ta naj bi bila manjša. Nekdaj bil sem sam za sedanjo njegovo obliko, danes pa nisem več. Koledar pride navadno v postranske predale, da bolj čist ostane, in ti so navadno ozki. Kakih 19 × 25 cm bi bila prava oblika. Tudi naj bi se izdal imenik udov v posebni knjigi, koledar pa naj bi imel bolj trde plavnice. V koledar se med letom največkrat pogleda; potem že veste moje misli. — Včasih tudi priložnost dela Slovence! Na dotični strani sem v „Opombi“ tudi čital: „Na naročila brez denarja in po poštnem povzetju se družba ne more ozirati. To, g. urednik, je pravzaprav tisto kar je napravilo name tak čuden vtis! Ta opazka nima pravega lica. Če hočemo spraviti knjige med ljudstvo, mora družba sv. Mohorja naročitev knjig kolikor mogoče olajšati. Najbolj sigurna in ročna pa je naročitev po poštnem povzetju. Kdor knjige naroči, bo imel tudi denar pripravljen. „Dotična poština“ pa je različna in mogoče mora naročevalec poštino po povzetju plačati, oziroma doposlati. Čemu to? Ali ni mogoče, da bi družba najela še eno službeno moč? Je-li taka štedljivost neobhodno potrebna? Jaz razmer seveda ne poznam, a mislim da niso tako slabe. — Preč. duhovščina se pritožuje, da v Jožefovi tiskarni ne dobi slovenskih uradnih tiskovin. Ordinarijat odgovarja: Nimamo slovenskih. Zakaj jih nima družba sv. Mohorja? In zdaj bodo prišle še slovenske matrike! Povem Vam, ljudstvo ne odneha! Kar je prav, je prav. In naša družba ima vendar tudi nalog, pospeševati naše kulturne zadeve. Slavni odbor dične naše družbe sv. Mohorja naj te moje opazke premisli in preudari in naj nam, ki med ljudstvom delamo; delo olajša. Vestekdoje.

Duhovniške in cerkvene stvari. Za dekana tinjske dekanije je imenovan mil. g. Anton Trobež, prošt v Tinjah. Proštinijsko faro v Dobrlivasi bode kot provizor oskrboval ondotni gosp. kaplan Andrej Sadjak. — Novo mašo bode daroval na sloveči božji poti na Brezjah pri Mariji Pomagaj velikonočni ponedeljek ob 10. uri č. o.

Velikonočne pojedine na Poljskem.

(Poslovenil P. Vunček)

Krona velikonočnega veselja so gotovo velikonočne pojedine. Ni ga krščanskega ljudstva, pri katerem ne bi veljali na veliki četrtak, petek in nedeljo posebni predpisi, ali vsaj navade, po katerih naj se pripravljajo te dni različna jedila. Gotovo pa ne najdemo nikjer velikonočne mize preobložene s toliko jedili in pijačami, kakor med poljskimi družinami. Znani poljski sijaj, pa tudi močno razvita gostoljubnost — slovanska čednost, — katero gojijo Poljaki, se nikjer ne pokaže tako kakor pri „Svenconu“.

„Svencon“ se mora napraviti za štiri dni, kajti med velikonočnimi prazniki ne sme goreti na ognjišču; le mrzle jedi, meso, kolači, krače medvedov ali divjih prašičev so naložene na velikonočni mizi, in od teh stvari ne zavziva samo družina, temveč tudi vsak naznanjen ali slučajan obiskovalec. Celó kdor kot tujec stopi v hišo, se ne more ubraniti, da ne bi zavžil vsaj kos kolača ali kako trdo kuhano jajce.

Gospodinja mu prinese zdrobljeno jajce, od katerega pa najprej sama košček pokusi, potem šele dá gostu. V navadi pa ni, da se isti vsede za mizo; kar se mu ponudi, povzije stojé in pije zraven kupico rdečega vina, v imenitnejših hišah pa kupico šampanjca.

V revnejših družinah nadomesti žganje vino; toda kolikor je le mogoče, mora tudi velikonočna miza ubožca biti bogato obložena. Prav posebno ulogo igrata pri tem takozvana „baba“ in „mazurka“, to so sladke in dišeče pekarije, katere so

Rusom ravno tako priljubljene kot Poljakom, zraven pa stojijo velike sklede „barszcza“, juhe iz kvasa, ki je s smetano in s koščeki pese podmetena.

Take stvari kot „barszcz“ ali „bigos“, prav posebno pripravljeno kisló zelje s slanino, klobase in kumare, smejo na velikonočni mizi bogatina ravno tako malo manjkati, kot na mizi ubogega kočarja.

Kakor neka pravljica se nam zdé pripovedke, kako so za plemenitaškega gospostva pri nekaterih knezih pripravljali „Svencon“. Zraven se je razvil tak sijaj s srebrnimi in zlatimi posodami, kakoršnega dandanes zaman iščemo pri cesarskih pojedinah.

Neki popis „Svencon“ kneza Sapiehe nam pripoveduje: Miza je bila postavljena ob dolgi strani obednice in je imela prostora za kakih sto gostov. Na sredi je stalo jagnje iz sirovega masla v naravni velikosti, ki je imelo namesto očes dva črna obrobljena demanta. Štiri divje svinje, ležeče na težkih srebrnih krožnikih, pomenile so štiri letne čase; razun tega je predstavljalo 12 srn mesece ter 52 raznih vrst pekarij tedne in 365 velikih kolačev dneve leta. Največji kolač je bil 5 metrov visok. Manjkalo tudi ni evangelijskih podob, ki so bile umetno iz kolačevega testa pečene. Vino se je doneslo v 12 mogočnih vréh, med katerimi je stalo še 365 steklenic ogrskega vina; 52 majhnih, ljubko v srebro vdelanih sodčkov je bilo napolnjenih z lažjim vinom in 8760 steklenic medicine, ki so pomenile ure v letu, so bile pripravljene za domače posle.

Rogovi srn so bili pozlačeni, med tem ko celih kupov pečene perutnine in divjačine ni mogel nihče

prešteti. Ta popis ima zgodovinsko veljavo in je značilen za zlati čas poljske zgodovine.

Tudi v drugih deželah so imeli knezi in duhovščina navado napravljati velike velikonočne pojedine, pri katerih so se nasitile navadno stare in uboge osebe.

Na Angleškem se je ta navada ohranila do današnjega dne, kjer je vsako leto toliko ubogih mož in žensk, kolikor štejeta kralj in kraljica let, v knežji kapeli v Whitehallu pogoščenih.

Tudi določba, po kateri se mora v Št. Julianhospicu v Antverpnu vsako leto dvanajst možem velikonočna miza pogrniti, sega v stare čase. V mnogih katoliških, pa tudi v nekaterih protestantskih mestih še obstoji ta navada, dasi se je sem in tja izpremenila v denarna darila, toda vzdrži se le, da tudi siromak čuti, da je praznik Gospodovega vstajenja vesel praznik.

Razne stvari.

Konec potratneža. V Monte Carlu je umrl 30 let stari markiz Anglesej, ki je od leta 1898. zapravil 12 milijonov svojega premoženja, vrhu tega pa še dohodke svojih posestev, ki so mu donasala na leto 2½ milijona kron. V Monte Carlu si je hotel s kartami zopet napolniti žepe, a prehitela ga je smrt.

Slovenci, spominjajte se Velikovške šole!

Benvenut Winkler, frančiškan, rojen v Idriji na Kranjskem.

Brdo v Zilski dolini. Naši nemškutarji molčijo, ki so poprej zmiraj blatili bivšega načelnika šolskega sveta na Brdu, g. Grafenauerja, da je on večjo svoto denarja poneveril. Že pred dvema mesecema je bil račun potrjen in sedanji šolski svet je moral bivšemu načelniku šolskega sveta, g. Grafenauerju, še trideset kron nazaj plačati. Ali za taka poročila luteranska „Bauernzeitung“ in „Villacher Zeitung“ nimata črnila, da molčita? Ali so nemškutarji korajžo izgubili?

Volitve za Prevaljsko občino bodo začetkom meseca majnika. Zapisnik volilcev bode razporejen že pred veliko nočjo. Ugodna prilika si ga v določenem času ogledati, da se vsakdo pritoži, ki bi ne bil v volilnem zapisniku. Naj se ravna vsak po načelu: Voliti ni samo pravica, ampak dolžnost!

Iz Prevalj se je preselil gostilničar Leopold Wenger v Lipnico na Štajarskem. Bil je pravičen Nemeec, zato tudi v obče priljubljen. Vendar se je pri zadnjih občinskih volitvah dal prisiliti, da je volil proti kmetski stranki, kar je mnogokrat obžaloval, kajti ljudstvo je že toliko zavedno, da se ogiblje svojih nasprotnikov. Prevzel je gostilno g. Anton Ahac, kateremu želimo, da bi ostal pri vseh vedno tako priljubljen, kakor je sedaj.

Prevalje. Delovanje posojilnice in hranilnice l. 1904. pri Dev. Mariji na Jezeru. V l. 1904 je pristopilo k posojilnici 36 zadrušnikov, izstopilo pa jih je 6, ostalo je torej 380 zadrušnikov. Posojila so znašala 46.380 K 34 vin., Hranilne vloge pa 68.220 K 11 vin. Izplačalo se je hranilnih vlog 67.240 K 71 vin. Vseh prejemkov je imela posojilnica in hranilnica 155.139 K 59 vin., izdatkov pa 148.538 K 31 vin. Torej je znašal skupni denarni promet v zadnjem letu 303.677 K 90 vin. Pri drugih zavodih se je naložilo 32.000 K. Čisti dobiček je znašal 1768 K 55 vin., od katerih se je dalo za dobre namene 830 K, drugo pa se je pridelalo rezervnemu zakladu, ki šteje 20.775 K 14 vin. Uradni dan je vsako sredo od 9. do 12. ure; če je ta dan praznik, pa prihodnji dan.

Društveno gibanje.

Občni zbor „Gospodarske zadruge“ v Sinčivasi bo na velikonočni ponedeljek, dne 24. aprila, pri Klecarju na Žirovnici pri Sinčivasi. Zborovanje se začne takoj po božji službi ob 1/2.10. uri. Dnevni red: 1. Ob 8. uri sv. maša za zadrušnike. 2. Poročilo o delovanju zadruge. 3. Posvetovanje o ustanovitvi živinorejskega društva. — 4. Slučajni nasveti. *Odbor zadruge.*

Hranilnica in posojilnica na Suhu ima svoj letni občni zbor na velikonočni ponedeljek, dne 24. aprila, ob 2. uri popoldne (v hranilnični pisarni) z navadnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vabi vse člane *odbor.*

Hranilnica in posojilnica v Šmihelu nad Pliberkom priredi svoj redni letni občni zbor na belo nedeljo, dne 30. aprila, ob 3. uri popoldne v posojilniški hiši v Šmihelu. Dnevni red: Potrdilo letnega računa 1904. 2. Razdelitev čistega dobička. 3. Volitev novega odbora in računskih pregledovalcev. 4. Slučajnosti. *Odbor.*

Ciril-Metodova podružnica za Tolstivrh in okolico priredi na belo nedeljo zborovanje pri Fari. Spored objavimo v prihodnji številki. Slovenci in Slovenke, pridite v prav obilnem številu.

Katoliško delavsko društvo v Prevaljah priredi na velikonočni ponedeljek svoje redno mesečno zborovanje pri „Štoklnu“.

Izobraževalno društvo „Rožek“ napravi na velikonočni ponedeljek popoldne ob 5. uri izlet k „Borovcu“ na Pečnici. — Pri izletu bo igra „Eno uro doktor“, tamburanje in petje. K obilni udeležbi vabi *odbor.*

Dopisi.

Št. Jakob v Rožu! To je pravo orlovo gnezdo, ta Št. Jakob; prava skala na slovenskem Koroškem! Nič se ni čuditi, da skušajo divji lovci z vso močjo in zvijačo obkoliti to skalo in polastiti se orlov, kateri prav posmehljivo gledajo iz svojega trdo in varno stavljenega zavetja na nabasane pufarje, kajti: „Z bistrim očesom orel pazi, kaj doli po travi boječe lazi.“ Kdor opazuje boje Šentjakobčanov, njih odločnost in vztrajnost, čuditi se mora njih značaju, značaju dobrih namreč; a spozna tudi sad dobre šolske vzgoje, katero so uživali nekaj let do Wošic-Krebit-Pallatovih ur.

Spominjam se na pesem, ki se poje v Zilski dolini: „Eden krofast, drugi slep, tretji, prav'jo, da je lep!“ Ne mislim tukaj na te tri gospode, ne; kajti ti so zoper svojo voljo postali veliki dobrotniki koroških Slovencev. Oni so povod, da se je zbudila misel na zidanje slovenske šole v Št. Jakobu,

katero otvoritev vsi Slovenci na zgornjem Koroškem tako željno pričakujemo. Slovanski značaj ne pozna srednje poti! On je ali popolnoma mrtev, ali pa vztrajno delaven, in naši nasprotniki bodo gledali, kam so dregnili.

Ni nas na Koroškem sicer veliko nad sto tisoč; a če odpremo vsi za naše narodne potrebe ne le usta in srce, ampak tudi listnico in nam pomagajo izvenkoroški bratje, v kolikor morejo, sto na eno stavim: Šola v Št. Jakobu bo z elegantno upravo vred v kratkem času stala in mogoče nam je vzdrževati obe narodni šoli do konca in smrti nasprotne nam sile! Ali ni največja dika za vsakega, da živi za narod, iz katerega je? Ali ni dolžan tisti, ki ima dve suknji, dati eno tistemu, ki je nima? Pustimo v nepotrebnem času študijo drugih in preštudirajmo, kadar pogledamo v našo listnico — sami sebe! Kjer je tvoj zaklad, tam je tudi tvoje srce. Če je srce v resnici narodno, bo naroden tudi zaklad! Če imaš veliko, daj veliko, če imaš malo, daj tudi od malega rad! Kdor je trd in otrpel za svoj narod, tega kolnejo njegovi dediči! Kdor ljubi samo svoj rod in ne narod, nima pravice do spoštovanja in naj je, kdor hoče. Koliko šolskih palač smo prisiljeni zidati mi Slovenci; palač, v katerih se naši otroci — naš najdražji zaklad — odtujejo nam staršem po napačni vzgoji; v katerih se naš jezik — naša svetinja — zanemarja, v kot potiska in prezira; v katerih se naši katoliški veri — luči, ki razsvetljuje vsakega človeka in ki je za človeka to, kar skorja drevesu, odmerja taka poniževalna mera časa in duha — šolske palače, v katerih se daje našim otrokom večidel nerazumljivo, deloma pa za otroško pamet nezapopadljivo berilo — take šolske palače zidati se nam zaukačuje, in mi moramo žrtvovati k vsemu temu naš denar — in naj izgleda naša listnica od znotraj in zunaj kakor hoče. Denar ali pa blago! To je geslo tistih, ki skrbijo do danes po večini za vzgojo naše mladine.

Ko bi vedeli vsi davkoplačevalci za svoje pravice in ko bi spoznali vsi Slovenci na Koroškem vrednost materinega jezika za vzgojo naših otrok tako, kakor večina davkoplačevalcev v Št. Jakobu, bi stal sedanji šolski zistem — uprava sedanjih naših šol — kmalu na glavi. Če pa moramo prispevati k takim šolam, ki so nam brez koristi za življenje, ali nam potem ni mogoče prispevati po naših močeh in naši volji k takim šolam, kakoršne želimo in potrebujemo, k šolam — kakoršnih hočemo? Šola se začne za človeka, kadar je otrok izšolan. A, ali more kmet gospodariti, če ima sicer prav lepo zidano — a prazno hišo? Ne! On mora imeti vsakovrstno orodje, katerega mora znati rabiti, sicer je „puf!“ Ali je človek že mizarjski mojster, če ima lep sklad žaganega lesu? Ne! On mora znati les obdelati, žagati in limati, sicer mu les nič ne pomaga in človek je zgubljen. To so potrebe življenja, katerim mora biti vsak kos; vrhu tega pa mora vsak znati, spraviti svoje pridelke dobro v denar, sicer propade. — Ali so potem naši otroci izšolani, če znajo samo nemški jezik? Ali ga sploh znajo? Ali se potrebuje za življenje samo znanje nemščine? Naši po sedanjem šolskem zistemu izšolani otroci so kmetu, ki ima lepo zidano, a prazno hišo, in mizarju, ki ima lep sklad žaganega lesu, na las podobni. Večini naših otrok ostane od vsega osemletnega nemškega šolskega pouka samo toliko, da znajo v poznejših letih še nemškutarško-nemško kleti in kokodakati, kar znajo več, je zasluga poštenih učiteljev ne pa našega šolskega zistema, katerega tudi mnogi učitelji ne odobravajo; a manjka jim gotovosti, nastopiti javno zoper tega „belcebuba“. Gotovost priboriti našim učiteljem, je ena naših nalog v kolikor je v naših močeh ležeče.

V naših vrstah je pravica! Mi ne delamo škode drugim; a žalostno je, da je v ustavni državi sploh kak narod prisiljen boriti se za svojo omiko, za svoj narodni obstoj. Brezsrčno je, če otroci prosijo kruha, a se jim kamen v usta tlači. Ne bojimo se! Usiljeni nam boj za ljudsko šolo se mora končati z našo zmago. Uvažujmo besede našega velikega Prešerna:

Ne straši grom viharja,
ne šum valov mornarja,
se smrti ne boji!

Tudi nam se ni treba bati smrti, če se sami ne umorimo, ampak odločno zahtevamo naše postavne pravice, saj skrb za nas, je naša skrb! In k tej skrbi spada v današnjem času v prvi vrsti podpiranje šentjakobske šolske stavbe in narodne šole v Št. Rupertu. Mogoče je oboje. Če mora vsaka slovenska občina zidati in vzdrževati najmanj po eno šolo Hasner-Giskra in Ireček-Stremaierjevega zistema, ali se more potem vzdrževanje, oziroma zidanje dveh šol po zistemu naših apostolov sv. Cirila in Metoda prištevati narodnim težavam vseh občin? Nikakor! Kakor je pred oltarjem ženinu in nevesti samo treba reči: „da“, in sta sklenjena do smrti, tako tudi tukaj ni treba drugega

kot besedo: „Hočemo!“ in šentrupertska in šentjakobska šola sta: mož in žena! Denar, izdan za ti dve narodni trdnjavi, je na skopuške obresti naložen kapital, in takih obresti si v tej zadevi more „brez greha“ vsak Slovenec in vsaka Slovenka ne le želeti, ampak tudi doseči!

Rožek. Kakor je morda že drugod tudi znano, so razmere v naši občini tako slabe, kakor malokje, kar uvidi najboljša ta, ki proučava razmere svoje občine in jih primerja z drugimi. Vzrok temu slabemu stanju občine je vsakemu zdravo-mislečemu človeku lahko razumljiv in obstoji v tem, da se kmetje vsled pomanjkanja gospodarske izobraženosti ne oklepajo drug drugega in se pustijo voditi od gospodov, ki niti težkega kmetskega dela ne razumejo. Tako so imeli prej za župana umrlega g. Zimeka, ki niti slovensko znal ni in tudi kmetskega dela ni razumel in ki je pred vsem gledal bolj sam nase in na rožeško gospodo, namesto da bi bil skrbel za kmete, ki so ga vendar zato izvolili. Lansko leto pa so si res izvolili kmeta, in sicer slavnoznanega J. Arnejca, ki pa je le po imenu župan; kajti odvisen je v vsakem oziru od rožeške gospode, in mora tako delati, kakor ta veleva, ker bi drugače tudi nikoli župan ne bil postal. Torej gospoduje še vedno ta gospoda v naši občini, ki samo za to skrbi, da kmetom denar iz žepa cuka, da olepšava kolikor mogoče Rožek, a da bi skrbela za napredek in izobrazbo kmetov, to je tej gospodi z njenim županom druga briga. In kmetje in kajzniki samo gledajo in plačujejo in se čudijo, da rastejo občinski stroški vedno bolj.

Tako se je nakupila v Rožeku občinska hiša na mestu, kjer je bila poprej orožniška postaja in ječa. Prvič je že hiša sama dosti stala, zdaj pa mora biti še docela popravljena, kar bo gotovo tudi stalo precejšnje povtoce denarja. Pustile so se napraviti pod Pečnico orglje, ki so bile sicer jako potrebne, a zdaj pa še orglarja nimajo. Prej je bil za orglarja učitelj; zdaj hočejo imeti posebej orglarja, kar bo gotovo stroške zvišalo. Namerava se napraviti pri šoli v Ledenicah lep vrt, seveda da le denar stane. Ali ne bi bilo modreje, da bi skrbeli za popravljanje šole same in za dober pouk in boljšo vzgojo mladine; kajti še sedaj opazujemo, da ne znajo izšolani mladenči lepšega, kakor kegljati, kvartati in pijančevati. Samo tisti otrok se še reši, ki je bogatih staršev, ki ga navadno pošljejo v mesto, da se tam malo izuči, otroci tistih staršev pa, ki tega ne morejo storiti, so za vselej izgubljeni. In kmet mora to šolo tako drago plačati.

Kako dolgo bo to tako dalje trajalo, ne vem; ljudem se bodo gotovo šele tedaj odprle oči, ko jim bo tekla voda v grlo, kar se vedno bolj bliža. In naši kmetje živijo tjavendan in mislijo, da se bodo razmere same zboljšale. Polje jim nese samo toliko, da imajo kaj jesti, in včasih še tega ne. Izobrazbe se jim ne da, da bi lahko na boljši način obdelovali polje. Tako so hodniki vedno manjši, stroški pa vedno večji. — Malo boljše se godi le tistim kmetom, ki tržijo z lesom, a tudi ta trgovina že precej nazaduje. In na to nikakor ni misliti, da bi premožnejši kmetje skrbeli za druge bolj revne, ampak vsak skrbi za svoj žep.

Da bi se kmetu, kjer ima priložnost, da mora prodati železnici svojo zemljo, kaj pomagalo, o tem ni govoriti, ampak celo nasprotuje se mu, kar se je ravno pri nas tako lepo pokazalo. In tu je nastopil naš župan v pravi luči. Ali ni bila, g. župan, vaša dolžnost, ko ste gotovo vedeli, da pridejo uradniki odkupovat zemljo za železnico, da bi sklicali svoje kmete skupaj in se posvetovali z njimi, koliko naj zahteva vsak za svojo zemljo? Tako pa od začetka nihče ni vedel, za kateri kup bi zemljo prodal, in bili so radi tega nekateri tako nesramno slabo plačani. Ali ne bi bila vaša dolžnost, če že prav niste storili, da bi vsaj za vsakega kmeta pred uradniki govorili, in ko ste videli, da je en kmet za svojo njivo dobro plačau in drugi za svojo, ki leži poleg prve, pa slabo; ali niste imeli toliko poguma, da bi uradnike na to napako opozorili. A vi vsega tega niste storili. Vi torej svoje dolžnosti kot župan niste storili in radi tega tudi niste vredni te časti. Vi pa, dragi kmetje in kajzniki, ki si tako težko pridelate vaše krajcarje, ste ravno tako lepo videli, kako vas podpira vaš župan, vi, ki mislite, da je vsaka beseda zlato, ki jo izgovori g. župan, ali se vam ne bodo kmalu odprle oči, po kako temni poti hodite, da hodite vedno, vedno navzdol namesto navzgor. Le ne odlašajte! Teh razmer mora biti enkrat konec. Če pa še sedaj nočete uvideti svojega žalostnega položaja, bodete še sami nekaj časa trpeli in za te, ki sedaj še ne čutijo, bodo čutili njih otroci in nasledniki.

Vam pa, g. Arnejc, „nekdanji steber“ Slovencev, pa svetujemo, da se pri prihodnjih volitvah ne poganjate več za župansko čast, temveč ostanite lepo doma pri svojem vsakdanjem delu! Tako bo za vas boljše, boljše pa tudi za naše kmete.

Lipa nad Vrbo. (Pasijonska igra.) Preteklo nedeljo, dne 16. aprila, so igrali v Otmari-vasi zopet pasijonsko igro. Reči moramo, da smo se čudili spretnosti igralcev, ki so jako imenitno nastopali. Leta 1850. je dovolilo ministrstvo igranje. Igra je prišla z Gozdanj, kjer so jo začeli igrati. Lansko leto je igrala družba po preteku 7 let zopet. V prejšnjih časih so hodili naši igralci tudi drugam igrati. L. 1889. so igrali v Borovljah, kjer je bilo prav veliko ljudstva navzočega, l. 1890. v Zakamnu pri Celovcu; 1891. l. v Timenici, 1892. l. v Tinjah, 1893. l. pa v Škocijanu. Igra je pisana v verzih. Sedaj je malo predelana, ker se je nahajalo v rokopisu precej robotih besed. Jako mična je predigra: pastir išče izgubljeno ovčico; drugi prizor: nastopi smrt:

Jez se žiher zvo štimám,
kir vse tudi pod sebó 'mam' itd.

Igra se vrši ravno tako, kakor je popisano v sv. pismu. Igrajo v lastni hiši. Pot na Kalvarijo se vrši na bližnji grič, kjer stojijo trije leseni križi. Nekateri jahajo na Kalvarijo. Zaradi slabega vremena je v nedeljo pot na Kalvarijo izostal. Igrali bodo letos še enkrat in sicer na velikonočni ponedeljek. Igra dela veliko čast koroškim Slovincem.

Gospodarske stvari.

Zakaj naš kmet propada?

Vsakomur je dobro znan dandanašnji položaj našega kmeta. Vsak, ki ga je natančno proučil, mora odkritosrčno priznati, da je povsem žalosten, nevzdržljiv, da, povsem neznosen. Tisti stan, ki je podlaga vseh stanov, iz katerega črpa vsak narod svojo moč in dobiva svoje najboljše sinove, je pri nas Slovincih na robu propada. Ni treba vestnemu opazovalcu še posebne bistroumnosti, da z gotovostjo sklepa, da bo tak narod, ki nima trdno stoječega temelja, to je, gospodarsko močnega in neodvisnega kmeta, kmalu propadel. Toda vendar ne smemo trditi, da je naš kmet že izgubljen. Sedaj še ni, ali v najkrajšem času se to zgodi, ako se temu ne opomore. Ogledimo si malo glavne vzroke propadanja našega kmeta.

Kakor je poudarjalo že mnogo, mnogo opazovalcev našega kmeta, je njegova največja hiba in nesreča pomanjkanje izobrazbe. Toda kmeta pri tem ne zadene nikaka krivda, ampak temu je kriva naša inteligenca in pa država sama. Kajti pri nas ne moremo vse krivde zaliti na državo, ker v Avstriji so vsled mnogih narodnosti drugačne razmere kot v državah, kjer tvori eden narod vse prebivalstvo ali pa vsaj veliko večino, kakor n. pr. v Spodnji Italiji, Franciji, Nemčiji itd. Vendar bi država za našega kmeta lahko mnogo, mnogo storila, ko bi hotela. Kar treba pogledati v naše šole, o katerih pa na tem mestu nočemo dalje govoriti, ker se je o njih že toliko govorilo in pisalo, da mora že največji nevednež spoznati, kaj da manjka našim šolam.

Večja krivda kot državo pa zadene na vsak način našo inteligenco, ki se že od nekdanj za gospodarsko izobrazbo poljedelcev prav malo ali čisto nič ni zanimala. Ako bi ona po svojih poslancih v državnem zboru vztrajno in kar najodločneje zahtevala slovenske gospodarske šole, bi jih imeli sedaj že gotovo lepo število in naš kmet bi bil dandanes na čisto drugi stopinji gospodarske izomike in blagostanja, kakor pa je sedaj. Ali ni popolnoma naravno in jasno, da bi se našim zahtevam po gospodarskih šolah in izobraževališčih država in Nemci nikakor ne mogli tako ustavljati, kakor zahtevam po slovenskih gimnazijah in vseučilišču? Ako bi se pa narod enkrat gospodarsko ojačil, bi mu tudi drugačna izobraževališča kot zrela jabolka padla v naročje, kljub jezi naših narodnih nasprotnikov. Saj imamo dosti vzgledov, da se narod, ki je gmotno močan in neodvisen, tudi duševno ne pusti tlačiti. To kaže najbolj naš bratski narod češki, ki je gotovo na najvišji stopinji omike med vsemi slovanskimi plemeni. Najprej si je izvojeval po svoji pametno misleči inteligenci gospodarske šole in dandanes mu ne manjka tudi drugih srednjih in višjih šol.

Za drugi glavni vzrok propadanja našega kmeta moramo navesti pomanjkanje vzglednih kmetij ali gospodarstev, kakor jih vzdržujejo druge države. Kar stori slučajno naša država v ta namen, obstoji edino v tem, da vzdržuje nekoliko trsnic v vinogradnih krajih po Slovenskem. Vzgledeh gospodarstev pa primanjkuje docela. Za vso Kranjsko obstoji eno samo vzgledno gospodarstvo na Grmu, ki je zvezano s kmetijsko šolo, toda ustanoviti jo je morala deželna sama in jo mora še nadalje oskrbovati. Čuden vzgled, kako se Avstrija briga za Slovence! Za vse Spodnje Štajarsko je ena sama vinogradna šola in še tista je v prvi vrsti pomenečevalnica za slovenske sinove in šele v drugi vrsti gospodarsko izobraževališče. Kako naj more v tej šoli slediti slovenski kmetijski sinu pouku učitelja, katerega ne razume? Če pa hodi prej eno

ali dve leti v mesto, da se tu nauči nemščine in potem vstopi v gospodarsko šolo, ki traja tri leta, se med tem časom odtuji ne samo težkemu kmet-skemu delu, temveč tudi narodu svojemu popolnoma. Ravno tako in gotovo še slabše, nego slovenskim Štajarcem, se godi tudi koroškim Slovincem in Hrvatom, kjer so take šole ali nemške ali laške, katerih je tudi na Istrskem dovolj; majhno izjemo dela v tem oziru Goriška, ki ima na italijanski gospodarski šoli tudi slovenski oddelek. Za vso Slovenijo dve gospodarski izobraževališči, to je pač gotovo grozno malo.

Zelo koristno in prilično bi bilo za našega kmeta, če bi se uvedli pri vojaki gospodarski tečajji. Slovenski kmetijski fant, doma iz preproste gorske vasice, pride k vojakom na tuje in vidi, da se tam godi ljudem mnogo boljše kot njegovim rojakom v daljni domovini, ali kaj mu pomaga, če ne ve, kako se je doseglo to ugodno stanje. Kako velike koristi bi bilo za njega, ako bi pri takih gospodarskih tečajjih imel priliko izobraziti se v umnem obdelovanju zemlje, o pametnem gospodarstvu in o dobičkonosni sadjereji. Koliko veselja in upanja bi prinesel tak pouk pridnemu in podjetnemu slovenskemu mladeniču, kateri še ni videl nikdar drugega gospodarstva, kakor v domači vasi, kjer so obdelana vsa posestva po načinu naših, že pred sto in sto leti živelih prednikov. Na ta način bi ne doživeli toliko žalostnih slučajev, da pride sin popačen in sprijen od vojakov domov, da ga ne veseli več kmetško delo, ker je videl v tujini, da se tam manj dela, pa boljše živi. Dostikrat, in le premnogokrat se zgodi, da tak mladenič, ko dospe od vojakov domov, pobere svoja šila in kopita ter se poda v tujino ali celo v daljno Ameriko pusteč — svoje starše, ki so od njega pričakovali pomoči in podpore na stara leta, v največji bedi.

Tudi zgodovina nam nudi za take slučaje med dōbo vojaške službe vzgled. O rimskih vojaki, ki so podvrgli celi svet, pripoveduje zgodovina, da so na povelje cesarja Proba, okoli l. 280. po Kristusu, prvi zasadili vinsko trto v Panoniji in pomagali prebivalcem sušiti močvirja. Ali niso bili tudi kozaki prvi naselniki kakor tudi osvojitelji Sibirije? Gotovo bi taki tečajji, trajajoč nekaj tednov v letu, zelo ugodno uplivali na poznejše gospodarje pri vseh narodih naše države, posebno pa pri nas Slovincih.

Slednjič hočem še navesti tretji, jako važen vzrok propadanja našega poljedelca. In ta obstoji v popolnem pomanjkanju kmetijske združne misli. In zakaj? Tu moramo zopet povdarjati prav resno, da manjka slovenskemu kmetu gospodarske izobraznosti. Kajti, če tudi se zadržna misel ne more izvesti v vseh panogah kmetijstva, se to vendar lahko zgodi v nekaterih. In to bi pomenilo za kmeta popoln preobrat njegovih žalostnih življenskih razmer. Tukaj naj omenim le mle-karske in rokodelske zadruge. Storit bi se dalo mnogo več, toda naši zastopniki ne store svoje dolžnosti, ki bi obstojala v tem, da bi prisilili državo, nastavljanje dovoljno število strokovnjakov v teh panogah, ki bi bodrili in poučevali ljudstvo. Država sama pa je storila bore, bore malo; v zadnjih desetih letih je sicer nastavila nekaj poto-valnih učiteljev za vinorejo in sadjarstvo. To je pa tudi vse. Kje so pa potovalni učitelji za gospodarstvo? Od vseh zadrug, kar se je na Slovenskem zadrug ustanovilo, jih je ostalo le še neznačajno število; večina je žalibog morala prenehati vsled pomanjkanja izvežbanega vodstva. Torej na noge, slovenski poslanci, delajte v državnem zboru na to, da se začnejo ustanavljati na Slovenskem slovenske gospodarske šole. Kvišku, slovenski dijaki, ki ste izšli iz krajev, kjer so tako slabe razmere in ki poznate tudi gospodarstvo, hitite ven med kmete in skusite s prigrvarjanjem in s poukom rešiti in povzdigniti revni kmetijski stan.

Torej še enkrat zakličimo vsi z našim vrlim pesnikom Gregorčičem:

Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,
a delo in trud naj Bog blagoslovi!

Politični pregled.

Državni zbor. V proračunskem odseku se je razpravljalo o proračunu poljedelskega ministrstva. Navzoč je bil tudi poljedelski minister, ki je odgovarjal na razne pritožbe. Iz njegovega govora naj posnamemo nekaj izrekov, kateri bi bili, ako bi se uresničili, tudi za nas koroške Slovence velikega pomena. Tako je rekel minister, da bi se poljedelski pouk moral gojiti že v ljudskih šolah. In res, to bi bilo pač malo večjega pomena, kakor pa mučenje slovenskih otrok z nemško slovnico. Poljedelsko ministrstvo hoče posebno podpirati živinorejo, sadjerejo, planinarstvo in pa kmetške zadruge. Tudi država posojila naj bi dobivali kmetje na večletno odplačevanje. To so jako lepi načrti, samo da bi se tudi uresničili. Državni zbor se snide zopet 3. maja.

Ministrska kriza na Ogrskem še vedno ni rešena. Cesar je pozval zopet nekaj državnikov k sebi na posvetovanja, med temi tudi nekdanjega ministrskega predsednika Szella. Dosedanjega ministrskega predsednika baje nameravajo postaviti na zatožno klop. Kako se bo kriza končala, se še nič ne vé. Ker je pa mogoče, da se iz Ogrske krize izcimi državna kriza, se je že začelo misliti na posledice in zato pozivlja neki zagrebški list slovenske in hrvatske poslance na dogovor.

Med Nemčijo in Angleško so baje razmere zelo napete. Vzrok je, da skuša Nemčija povsod izpodrinuti vpliv Angleške. V zadnjem času je bil nemški cesar v Maroku, kjer so ga z velikim navdušenjem sprejeli, kar seveda Angležem ne more biti prav. Angleška se baje že oborožuje, ker je vojska skoraj neizogibna, posebno ako bi bili Rusi v Aziji premagani in bi tako Nemčija sama ostala na daljnem iztoku v obrambo evropskih pravic proti Angležem in Amerikancem.

Rusko-japonska vojska.

Na mandžurskem bojišču se vrše sedaj le boji med posameznimi manjšimi oddelki, vsa pozornost pa se sedaj obrača na rusko brodovje, katero je pod admiralom Roždestvenskim že priplulo v kitajsko morje. Pred štirimi tedni je zapustil Roždestvenski otok Madagaskar s 47 bojnimi ladjami. Kakor se sedaj poroča, se je posrečilo brodovju brez izgub prepluti malajske vode. V nedeljo popoldne je brodovje plulo mimo Singapore, kakih 7 milj od kopnega. Brodovje šteje 6 velikih oklopnih, 9 križark, 8 torpedolovk, 3 brzoparnike, 3 parnike prostovoljnega brodovja, 16 transportnih ladij, 1 rešilno ladijo in 1 bolniško ladijo. Kakor se misli, bo japonsko brodovje pod admiralom Togom pričakalo rusko brodovje pri otoku Formoza. Opazilo se je več japonskih ladij, ki so se pa pred ruskim brodovjem umikale. Drugo japonsko brodovje, pod admiralom Kamimuro, se je razdelilo. En del se bo pridružil Togovemu brodovju, drugi pa odpluje pred Vladivostok, da zabrani združenje vladivostoškega brodovja z onim admiralom Roždestvenskega. Kakor se sodi, se bo razvila v kratkem velikanska pomorska bitka, kakor je že ni bilo več kot sto let. Kje je ravno sedaj rusko brodovje, se ne vé natanko. Listi so mnenja, da si bo Roždestvenski zbral kako luko, v kateri se bo popolnoma pripravil za boj. Med tem bo prispel tudi admiral Nebogatov s svojim oddelkom brodovja ter se združil z Roždestvenskim. Oboje brodovje skupaj je dokaj močnejše od japonskega, kar se tiče ladij, in pa tudi glede topov. Japonci se nič kaj prav ne upajo blizu, kajti dasi-ravno je rusko brodovje plulo skozi sundsko otočje v treh oddelkih, vendar ni bilo nikakega napada z japonske strani. Ako Roždestvenski premaga Togovo brodovje, mu je pot do Vladivostoka odprta, kajti Kamimurovo brodovje ga ne bo moglo zadrževati. Ob enem je pa s tem tudi odrezana japonska armada v Mandžuriji od Japonske. Pomorska bitka bo torej najbrž že v prav kratkem odločila zmago na vzhodno-azijskem bojišču.

Književnost in umetnost.

Katoliška liturgika za šolski in domači pouk je ravnokar izšla. Knjigo je spisal g. prof. Jakob Kavčič. Kot učna knjiga je pripuščena po visokem ukazu c. k. ministrstva za bogočastje in pouk z dne 17. svečana t. l., št. 3345. Knezoškofijski ordinariat lavantinski je odobril knjigo z odlokom dne 17. aprila 1904, št. 1191. Cena v platno vezani knjigi 2 K, s poštnino 2-20 K. Natisnila in založila tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Kupujte národni kolek!

Izvrstan okus kave dosežete s primešanjem

Vydrove žitne kave

POSKUSITE! Vzorok dragovoljno.
Poštna 5 kg. pošiljka 4 K 60 h franco.

„DOMAČI PRIJATELJ“
vsem odjemalcem zastoj pošiljani mesečnik.

Vydrova ledarna žitne kave Praga-VIII.

Seno. 70 centov sena je na prodaj. Kje? pove župni urad na Koprivniku v Bohinju na Kranjskem.

30 polovnjakov naravnega domačega vina,

ki se oddá samo brez soda od enega vedra naprej, ima naprodaj **Martin Divjak**, posestnik v Zalogu, p. Št. Peter v Savinski dolini na Štajarskem.

Ponos vsake gospo-
dinje je dobra kava.

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

se ne bi smela pogrešati
več v nobenem gospo-
dinstvu, kadar se na-
pravlja kavina pijača.

Zahtevajte le izvirne zavoje
z imenom »KATHREINER«.

Zavarovalnica za zavarovanje proti
ognju išče

izurjene potovalce

za Kranjsko, Štajarsko in Koroško. R-flektantje
naj svoje ponudbe oddajo administraciji našega lista
pod št. 1000.

Razpis službe.

Pri „prvi kranjski mizarski zadrugi v
Št. Vidu pri Ljubljani, registrovani zadrugi z
omejeno zavezo“, je oddati služba

knjigovodje in poslovodje.

Zahteva se vsestransko zmožnost v trgovini
in knjigovodstvu, ter zmožnost slovenskega in nem-
škega jezika. — Oziralo se bode le na prosilce po-
štenega, delavnega in treznega značaja. — Pred-
nost imajo prosilci, ki imajo tudi bolj strokovno
izobrazbo v mizarski obrti.

Primerno dobra plača po dogovoru.

Prošnje, podprte s pričevali dosedanjega služ-
bovanja itd., je vložiti pri „Zadružni zvezi“ v Ljub-
ljani do 30. aprila t. l. Načelstvo.

Lepa kmetija

je naprodaj zaradi bolehnosti gospodarja; hiša in
gospodarsko poslopje novo zidana. Obsega 63 oralov
sveta v ravnem. Cena 10.000 K. Polovica kupnine
lahko ostane na hiši. Na željo se prodaja tudi vsa
hišna oprava (inventar) z živino vred. Več pove
posestnica Barbara Grün, p. d. Oražn, na Lipavi,
župnija Št. Peter pri Velikovecu.

Cement najboljših vrst,

kakor tudi

najboljši smodnik

prodaja na debelo in drobno po najnižjih cenah
trgovina pri p. d.

Smolniku v Prevaljah.

Apno

1. vrste, 100 odstotno, v velikih kosih, se dobiva
pri podpisanih na vagone ali vozove, voznine prosto
do gradbenega prostora, po najnižjih cenah ob
vsakem času.

Ant. Schmauzer, Ign. Teyrowsky,
Annabrücke, Galicija.
Železniška postaja Grabštanj.

! Žganje. !

Dobro, ceno žganje
priporoča tvornica rženega žganja
v Blatu pri Pliberku.

Cene: 30, 35, 40 krajcarjev za liter.

V najem se dá

skupaj ali na drobno za več let pod ugodnimi
pogoji, oziroma prodaja tudi proti plačilu na obroke,
lepo planinsko posestvo z lastnim lovom blizu
Šoštanja in Mozirja, v davčni občini Belevode na
Štajarskem, z dobrimi stavbami za stanovanje,
dobrimi hlevi, z mlinom za dom, 5 malimi marofi
in lastno žago okoli

25 oralov njiv,
35 „ travnikov,
100 „ pašnika
200 „ gozda.

Posestvo se prodaja z zaraščenim ali posekanim
gozdom ter se isto lahko vsak čas ogleda.

Natančnega pojasnila daje lastnik Josip
Goljevšček, lesni trgovec v Gorici, Primorsko.

! Železnina!

Razno orodje, krmilniki, ploče za ognjišča, šine
za kolesa, osi, verige, coklje-zavornice, žreblje,
cveki iz žice, vijaki, kuhinjska posoda itd. se do-
biva za vsako prav primerno ceno

v Celovcu, Fröhlicheve ulice števil. 9.

BRADYjeve Marijacejske prej želodčne kapljice

zaradi svojega poživljajočega in krepča-
jočega učinka na prebavne telesne dele se
obče priporočajo, kadar se nima teka pri jedi,
pri slabem prebavljanju in drugih
želodčnih boleznih.

Zahtevajte v lekarnah izrecno le

Bradyjeve želodčne kapljice.

C. Brady, lekarna pri ogrskem kralju,
Dunaj, Fleischmarkt 1.

Java kava

direktno od pridelovalca.

Posilja se 5 kg vrečica, colnine prosta, brez vseh stroškov
na vsako poštno postajo.

Marka Javaflor, najfinejša, „surova“ . . . . . gld. 6-95
fina, zelena . . . . . „ 6-20
Java salvador, mešanica, ... „ 6-10
Kapucinska mešanica „pečena“ . . . . . „ 7-

Tudi druge vrste kave po zelo ugodni ceni.

Čaj

1 kilogram: gld. 2-80, — gld. 4-—, — gld. 5-50.

Turk & Comp.

posestnik plantaž na otoku Java. Pošiljate iz skladišča v luki.

Trst, Acquadotto 62.

Cenilnik brezplačno in prosto.

Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice sv. Marka
se uporabljajo za notranje in zunanje bolezni.

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter
ozdravijo vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri že-
lodčnih boleznih, ublažujejo katar, urejujejo izmeček, odpravijo nadoho,
bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva.
Preženo velike in male gliste ter vse od glist izhajajoče bolezni. Delujejo
lečljivo na jetrih in slezih ter koliko in ščipanje v že-
lodecu. Odpravijo vsako mrzlico in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti boleznim
na maternici in madronu ter ne bi smele radi tega manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. Dobivajo se samo:
Mestna lekarna, Zagreb, zato naj se naročujejo točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg števil. 73, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotnica se ne pošilja. — Cena je nasled-
nja in sicer franko dostavljena na vsako pošto:

1 ducat (12 steklenic) 4 K, 2 ducata (24 steklenic) 8 K, 3 ducate (36 steklenic) 11 K,
4 ducate (48 steklenic) 14-60 K, 5 ducatov (60 steklenic) 17 K.

Imam na tisoče priznalnih pisem, da jih ni mogoče tu tiskati, zato navajam samo imena nekaterih gg., ki
so s posebnim uspehom rabili kapljice sv. Marka ter popolnoma ozdravili. Ivan Baratinčič, učitelj; Janko Kisur,
kr. nadlogar; Stepan Borčić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Zofija Vukelić, šivilja; Josip Seljanić, seljak itd.

Ustanovljena l. 1360.

Mestna lekarna, Zagreb,

Markov trg št. 73, poleg cerkve sv. Marka.

Zdravje je največje bogastvo!

Zahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo z znamko „jelen“.

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. Pere izvrstno.
Kdor hoče dobiti zares zajamčeno pristno, perilo neškodljivo milo, naj pazi
dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.
Dobiva se povsod!

Varstvena znamka.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Aksijski kapital K 1.000.000.

Kolodvorska cesta št. 27.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spljetu.

Kupuje in prodaja
vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunal-
nih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Prodaja srečk proti mesečnim odplačilom.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Zamenjava in eskomptuje
izzrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.
Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke
proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavoje.
Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Denarne vloge sprejema
v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugod-
nim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge
do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.